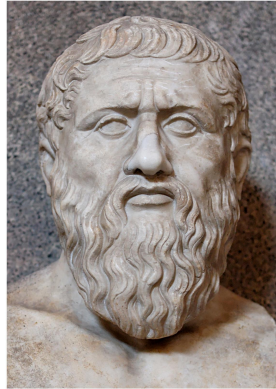
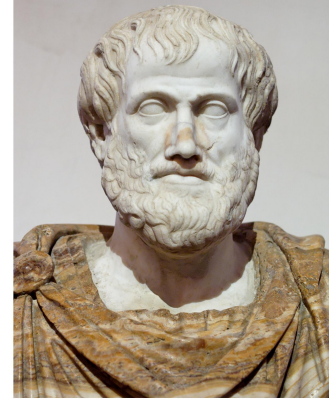

Сократ

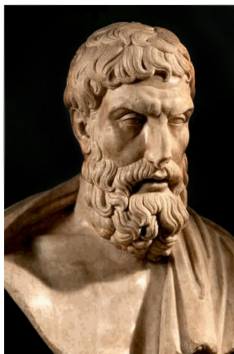

Платон

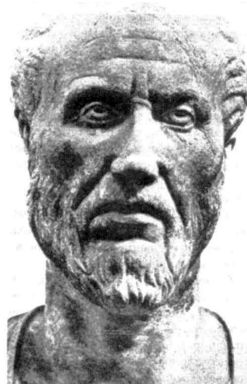

Аристотель

Філософія Давньої Греції та Елліністична філософія

Епікур

Лукрецій

Сенека

Поворот до людини

Софісти та Сократ

Софісти

Протагор:

“Людина є мірою усіх речей,
існуючих – у тому, що вони існують,
а неіснуючих – у тому, що вони не існують.”

Релятивізм

щодо істини: істина відносна – для кожного своя

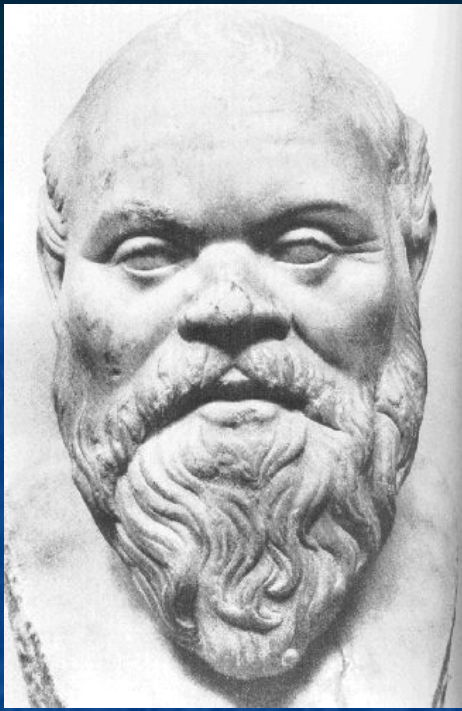
моральний: добро і зло відносні –

що є добром для одних може бути злом для інших

Софізми – псевдологічні "докази", що вводять в оману

Софістика – введення в оману за допомогою софізмів

Сократ

*“Найганебніше невігластво –
вважати,
ніби знаєш те, чого не знаєш”*

Смерть Сократа

“Добра людина не має боятися нічого поганого

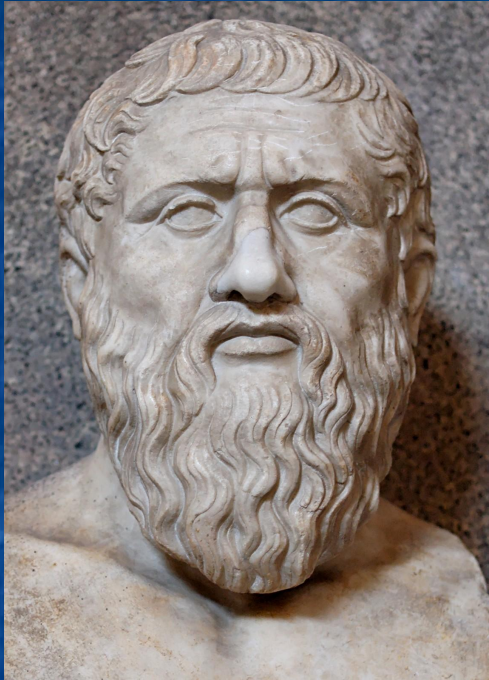
ні за життя, ні після смерті.”

“...мені здається, що все те, що мене спіткало,

ещішло мені на добро і мабуть помилкове

Платон

істинна реальність – світ
вічних, незмінних ідей (форм)

Ідеалізм

Вчення про світ ідей (форм)

Благо (ідея ідей)

ідеї (форми)

речі

“Міф про печеру”

Вчення про пізнання

Пізнання – це пригадування

Вчення про душу і про державу

Тіло	Душа	Чеснота	Клас	Функція у державі
голова	розум	мудрість	правителі	правління
груди	воля	мужність	стражі	захист
лоно	жага	помірність	годувальники	матеріальне забезпечення

*“Не буде ладу у державі,
доки філософи не стануть царями
або царі – філософами”*

Класифікація політичних устроїв

Кількість осіб, що правлять	Правильна форма	Спотворена форма
одна	монархія	тиранія
небагато	аристократія	олігархія
усі громадяни	демократія	охлократія

Арістотель

Кожна річ є єдністю *форми* та *матерії*.
Форми не існують окремо від речей.

Етика:

будь-яка чеснота —

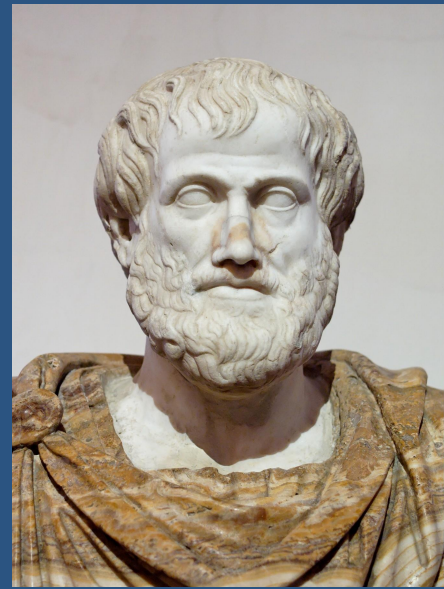
“золота середина” між крайнощами

Три форми щастя:

найнижча — життя в розкоші й задоволеннях,

середня — життя вільного й відповідального громадянина,

вища — філософське мислення-споглядання.

Арістотель

Політика:

Людина – політична істота

Найкраща форма політичного устрою –
змішана – *політія*

Формальна логіка

Вчення про чотири види причин:

діюча, матеріальна, формальна, кінцева (цільова)

Вчення про Бога як дієву й цільову причину,
“непорушного рушія”

Еліністична філософія

Головні спільні ідеї:

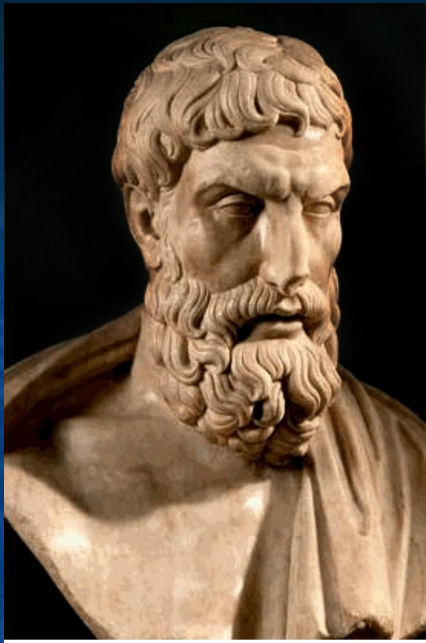
- *самодостатність*: мудра людина знаходить щастя в самій собі, не потребує для щастя зовнішніх благ та допомоги інших людей;
- *апатія* – душевний спокій в будь-якій ситуації, байдужість до усього зовнішнього, зокрема, до будь-яких страждань;
- необхідний зв'язок між щастям і доброчесністю.

Кініки Діоген

Заперечення цивілізації

Слід жити просто й природно, як тварини

“Не затуляй міні сонця”

Епікур

“насолада є перше й споріднене нам благо”

*“насолада є початок
а кінець блаженного життя”*

Але: *“насолада є кінцева мета”*

*“неможливо жити приємно,
не живучи розумно, добродібно й
справедливо,*

*... адже усі чесноти споріднені з приємним
життям*

“... адже усі чесноти споріднені з приємним життям”

Епікур

*“Нам не слід боятися смерті,
бо ми з нею не можемо зустрітися:
поки ми є – її ще немає,
а коли вона приходить – то нас уже
немає.”*

*“смерть не існує ані для живих, ані для
мертвих,
адже для одних вона сама не існує, а
інші для неї самі не існують.”*

“вміння добре жити й добре вмерти –

Стоїки

Епіктет, Марк Аврелій, Сенека

*Найвища мета (благо) – досконала
чеснота*

Щастя як “побічний ефект”

*Клеанф: “Розумного доля веде, а нерозумного
– тягне.”*

Сенека:

*“Великим є той, хто глиняним кухлем
послугується так, мовби він був срібний.
Та не менш великим є і той, хто срібним
кухлем*